

zâmbind cu nedumerire în barba lui brumărie. Noi eram flămânzi deabinele, dar cum bătrânul nu trăise trei sute de ani, «de pomană», uitam de multe ori să mai îmbucă din gustoasele mâncăruri, și rămâneam cu foarelele în mână, minunându-ne din ce în ce mai mult, de multele cunoștințe și de adâncă pricepere a moșului «despre toate căte's perfume»; — era și un isvor înțelept de grai românesc.

După vr'o jumătate de ceas, — gând la gând cu tovarășul meu de drum, în căutarea altui subiect de vorbă, dorit de amândouă, — eram gata să cer gazdelui să eșim eu totuși afară, în grădina ce se întindea la spatele casei, să mai stăm de vorbă mai în voie și la un aer mai curat..., când ce să văd, — gândul năzarit nouă amândurora, cu o clipă mai înainte, a pătruns parțial pe niște căi ciudate, până în mintea iscoditorului bătrân, căci deodată, ca îndemnat de cineva, ne-a întrebat dacă nu cumva ne-ar fi mai bine săderea afară, în aerul sănătos din grădină. Primind cu bucurie, ne-am și ridicat să pornim, iar bătrânul, care se urnise pe urma noastră, să aplăcat spre «lelea Maria» care moțea pe o laviță — căci Sandu se dușese de mult în sură să se culce, spunând că trebuie că plece la ogor, odată cu cel d'al douilea cântec al cocoșului, — șoptindu-i să ne aducă căte un seau și în treacăt să umple oala cu vin, neuitând să prindă într-o mână și ulcelele.

Ajuns în ograda văruită de albul și strălucitorul disc al lunei, ne-am oprit, extaziați parțial, sub nemărginită boltă de azur, plină de măngăiere, de pace și de o iubire dumnezească...

Însotit de Badea Nuțu, am intrat în grădină, dar cu oarecare părere de rău, căci d'acolo de sub pomii deși nu mai puteau cuprinde întreaga mare viorie, plină de farme, de vis și de tăcere. Dar totuși am fost în curând și destul de bine răsplătit, prin aerul inviorator și curat, plin de parfum și de foșnețe și mai cu seamă de simplă dar atât de induioșătoarea povestire a unei întâmplări din viața Badei celuia...

(Va urma).

N. Russu.

ASRA

de H. Heine

Zilnic prea frumoasa fată
A Sultanului venea,
In spre seară, la avuzul
Unde apa șopotea.

Zilnic sta și robul Tânăr
Unde apa șopotea,
La avuz, tot în spre seară...
Zilnic el îngălbenea.

Intr'o seară, grabnic, Doamna,
Către el pășind, grăi:
— Al tău nume, a ta tară,
Al tău neam voesc a ști!...

Robul zise: — Sunt din Yemen,
Mohamed ești mănumesc,
Sunt de neam din acei Asra
Care mor dacă iubesc.

Mihai Bonachi

CUGETĂRI

DE
LEOPARDI

Dacă aș avea talentul lui Cervantes, aș scrie o carte ca să vindec, cum a vindecat el Spania de imitația cavalierilor rătăcitorii, să vindec eu Italia, chiar lumea civilizată, de un vițiu care, ori că respect a avea de bunătate obiceiurilor de azi, nu e mai puțin crud nici mai puțin barbar de căt orice alte rămășiile evului mediu biciut de Cervantes. Vorbesc de vițiu de a citi sau

a recita altora compunerile proprii, vițiu care, fiind foarte vechi, în veacurile trecute a fost o mizerie tolerabilă, pentru că era rară; dar azi, când totuși compun, și lucrul cel mai greu e să găsești pe cineva care să nu fie autor, a devenit un flagel, o calamitate publică și o nouă tribulație a vieții omenești. Sună și glumă că adevără a spune că pentru el cunoștințele sunt suspecte și prietenile primejdioase și că nu e nici timp nici loc unde ori ce nevinovat să nu aibă să teme de a fi asaltat și supus chiar acolo, să ūrit aiurea, la supliciul de a auzi proză sărată sfîrșit, său versuri cu miile, nu cu scuze de a vro să i se audă părerea, scuză ce multă vreme să obișnuiește să da ca motiv acestor recitări, ci numai și anume de a da autorului placerea de auzi laudele necesare la sfîrșit. În toată conștiința ești cred că în foarte puține imprejurări apare mai bine, de o parte, copilaria naturii omenești și la ce extrem de orbire, chiar de prostie, e tirist omul de amorul propriu; de altă parte, că de mult își poate face lui însuși iluzie susținut nostru în afacerea aceasta a recitării proprietelor scrierii. Pentru că, cunoscând ori care povara nefindurată este pentru el de a asculta producții ale altora, — văzând cum se plăcă și devin iăcute persoanele invitate a asculta producții sale, și pun înainte tot felul de impiedicări spre a se scuza, ba chiar fug de dânsul și se ascund pe căi pot; totuși, cu fruntea nepăsătoare, cu o îndărătnicie minunată, ca un urs flămând căută și-să urmărește prada prin tot orașul și ajungând-o, o aduce unde hotărise. În timpul recitării observând mai întâi căscătul, apoi întinsoarea, apoi neastămpărul și sute de alte semne ale chinului de moarte ce suferă nefericitul auditor tot nu se lasă nici să dă pace; ba încă, mai mandru și mai îndărăjit, continuă să strige ore întregi, ba chiar zile și nopți întregi, până ce răgușește, și până ce, mult timp după ce a doborât auditorul, nu se simte el însuși sfîrșit de forțe, de și nesătul.

Și în timpul acesta, în măcelărie ce omul face cu aproapele său, de sigur că el simte o placere supraomenească și de paradis; pentru că vedem lăsând pentru aceasta toate celelalte plăceri, uitând somnul și mâncarea și viața și lumea dispărând din ochii lor. Această placere consistă în ferma credință ce are omul de a stîrni admirarea și de a face placerea celui ce aude; altfel el însuși sărduce să reciteze mai bine în pustiu de căi oamenilor. Acum, după cum am spus, care e placerea celui ce aude (cu dinadinsul spun mereu aude și nu ascultă) o știe fie care din experiență și cel ce recitează o vede; și eu mai știu că mulți ar alege în locul unei asemenea plăceri, vre-gravă pedeapsă corporală.

Până și scrierile cele mai frumoase și cele mai de pret, recitindu-le propriul lor autor, devin de o calitate în stare a ucide plăcăsind; în primăvara aceasta spunea un filolog prieten al meu că, dacă e adevărat că Octavia, auzind pe Virgilul citind cântul al săsele din *Eneida*, a leșinat, e de crezut că i s-a întâmplat aceasta nu, dupe cum se spune, din cauza amintirii fiului ei Marcel, ci din cauza plăcăsei de a auzi citindu-se.

Așa e omul. Si vițiu acesta de care vorbesc, atât de barbar și alăt de ridicol și contrariu sensului creației rationale, e într-adevăr o boală a speciei omenești; pentru că nu e naționă ori că de gentilă, nici vre-o condiție omenească, nici secol căreia această ciumă să nu fie comună. Italiani, Francezi, Englezii, Germani, oameni încărunti, foarte și slăbiti în alte lucruri, plini de înțelepciune și valoare, oameni foarte experți în viața socială, cu purtări foarte frumoase, căroră le place a nola pro-

tile și a le cointenta, totuși devin copii cruzi când e vorba să și reciteze producțile lor. Si după cum vițiu acesta e al timpurilor noastre, totuși a fost al celor ale lui Oraziu, căruia i se părea de nesuferit, și al celor ale lui Marcial, care întrebă de onul de ce nu i cîteva versurile lui, răspundea: pentru că să nu le aud pe ale tale; și totuși a fost în cea mai bună vîrstă a Greciei, când, după cum se povestește, Diogen el încercând să-l ascundă în tovărașia altora, totuși muribund de plăcăsind, la o asemenea lectie, și văzând în minile autorului, la sfîrșitul cărței, hărția albă, zise: Făceti-vă curaj, amici; văd uscatul.

Astăzi însă lucru a ajuns la astăzi punct, în cătă auditori, chiar fortati, cu greu pot fi destui pentru nevoie autorilor. Așa fiind, unele cunoștințe ale mele, oameni industriași, având în vedere punctul acesta și convinsu că recitarea compunerilor proprii este o nevoie a naturei omenești, au gândit să îngrijească de aceasta și în același timp să o întoarcă, cum se intorsă toate nevoile publice, la folosința particulară. În acest scop vor deschide în curând o școală, său academie, său ateneu de ascultare, unde, la ori-ce oră din zi său din noapte, ei său persoane plătite de ei, vor asculta pe cine va vrea să citească, cu prețuri hotărâte, cari vor fi pentru proză: prima oră un scud, a doua două, a treia patru, a patra opt și astăzi mai încoło crescând în progresiune aritmetică. Pentru poezie dublu. Pentru ori-ce pasaj citit, dacă vrea să-l mai citească odată, după cum se întâmplă, o liră versul. Dacă ascultătorul adoarme, se va da cititorului a treia parte din prețul datorit. Pentru convulsioni, sincope, și alte accidente ușoare său grave, ce sără întâmplă de o parte și de alta în timpul citirii, școală va fi înzestrată cu esențe și medicamente ce se vor împărți gratis. Astfel facându-se materia de căștig dintr-un lucru până acum neroditor, cum sunt urechile, se va deschide o nouă cale industrială, pentru sporirea bogăției generale.

VÂNT DE TOAMNĂ

— Impresii —

Stau în mijlocul grădinei tăcute și privesc uimită în jur... Luceafărul și-a împălit raza luminosă în vîrful Bradului, de unde lasă să picure argint peste albele și aromitoarele tiparoase.

Un greer pitit sub vre-o frunză, și-nală căntecul monoton, plin de melancolie singurătăței.

...Dar unde-mi sunt trandafirii, ca aurul, trandafirii roșii ca săngele dintr-o inimă rănită, și găroafele albe de zăpadă și toate florile mele dragi, ce-mi șoptea dulce și măngâios în noptile albastre?..

Si nici rozeta cea statonie, nici mixandra vecinic îndragostită, numai răsar suave și aromitoare în preajma mea, nu-mi mai trimet într-ună parte unde de parfum adormitor... — Vezi că te-ău părăsit toate? — aud un glas prietenesc, ca răspuns la tănguirea mea.

Imi îndreptez privirea în partea de unde răsună glasul bland, și zăresc cu bucurie, împăcitorul busuioc, căci și ascultă-le boțelul trist. Razele de luna îi ocolește și numai greerii ce fără grije îi îngâna cu căntecul lor monoton... — Mă depărtez de busuioc și-o mijlocul grădinei, învălvită de lumina senină a razelor de sus, stau și ascult plânsul adânc al castanilor indurerăți...

E liniște; în răcoarea umedă a serei, Bradul se elatină necăjit, iar tiparoasele aromitoare său strânsă grămadă și răd răutăcioasă.

Constanța Sysila Economu

SFATURI CASNICE

Cum se apără pimnите de umezeală. Se asază în pimnă, pieziș, o scândură și-lă capătul aplecat se pune în vas. Se presără pe scândură clorură de calciu. Aceasta atrage umezeala și când se imbibă de apă curge în vas. Reinoidu-se mereu procedoul, aerul pimnii rămâne totdeauna uscat. Cloșura adunată în vas se usucă și poate fi reintrebuințată.

Bine că nu te-ai dos așa de vreme — zic eu speriată, busuiocul.

— Si cu toate aceste, gata, gata, să le însoțesc; nu știu de ce-mi venea să plâng așa fierbinte când să strâns-toate în jurul meu să-să ia rămas bun. Tu nu poli săi ce dureoasă e despărțirea între sufletele prietene!

Zâmbesc tainic la vorbele aceste naive ale busuocului, dar îi ascult glăsuirea mai deparțe...

— În clipa aceea, când eram încă nohotărât, aud pe brad că-mi strigă:

«Prietene, te rog, nu pleca de-acum; gândește-te că rămâne singur singur... Si a început să bată vînt de toamnă». Așa mă uimit vorbele prietenose ale Bradului mandru, cu care de altfel nu prea eram bine, că până să-mi vin în fire, florile erau de-parțe și-mi faceau semne de adio...

Să mor și mai multe nu, de ciudă! Numai c'ncep a striga necăjit, Bradului:

— Ei, Bradule, ce-ți pasă dacă am rămas să ducă plecan? Nu ai lăngă tine frumoasele tiparoase cari să te încânte și să-ți tie de urat? Egoistule!

Dir bietul Brad răspunse inciudat:

— Ce vorbești tu de tiparoase; doamnele aceste nobile, lucruri mari, cari nu fac alt de-at că-mi strigă toată ziua că le-nghimp, ba că le fac prea multă umbra, ba că mormâncesc ca un urs, de le supăr auzul, și căle alte lucruri cari numai plăcute nu sănt pentru mine.

Când am auzit tănguirea îndrepătății a bătrânu lui Brad, și cum sănă bun la suflet, mi-a trecut tot nețacul și de atunci am devenit bună prietenă? mai tot timpul îmi povestesc de prin vremuri și multe întâmplări de-ale lumii...

— Dar, florile, — grăesc eu bușnului busuoc — vor mai veni?

— De, aceasta nu prea știu, poate să se întoarcă vreuna doară de plăinurile acestei; vezi că, le și sperie castanii aceștia urzui, cari cei dințăi și desbrăcă veșmântul și încep să se bocească... Ia privește la crângile lor aproape goale, pe cari abia stațu aninate frunzele pălite; și când se strecoară prin văzduh vre-o undă puternică de vînt, ele încep «gîng, gîng», ca niște clopoței urăti ce sperie... Dar, așteaptă, vor sosi frumoasele flori ale toamnei; ce-ai putea zice de crisanțem, bunăoara? doar le slăvesc și le cântă totdeauna, poeziile voastri...

— Sunt frumoase, dar reci și fără parfum... parțial năravă suflet...

— Așa este când bată vînt de toamnă... Oare inimile voastre, ale oamenilor, sunt totdeauna pline de parfumul tinereței?

— Ce e, — întrerup eu îndin busuiocul — freamuțul acesta trist și tăngios?

— Vezi, său pornit castanii să suspine și să frâmântă frunzele. De vrei, ca să-mi îndreptășești spusele. Stați și ascultă-le boțelul trist. Razele de luna îi ocolește și numai greerii ce fără grije îi îngâna cu căntecul lor monoton... —

Mă depărtez de busuioc și-o mijlocul grădinei, învălvită de lumina senină a razelor de sus, stau și ascult plânsul adânc al castanilor indurerăți...

E liniște; în răcoarea umedă a serei, Bradul se elatină necăjit, iar tiparoasele aromitoare său strânsă grămadă și răd răutăcioasă.

Constanța Sysila Economu